

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 4.12.2013
COM(2013) 858 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού
Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και
κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή
εμπορικές υποθέσεις (επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων)**

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων)

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συνεργασία μεταξύ των δικαστικών αρχών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συνεργασία αυτή είναι ιδιαίτερα αναγκαία για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική διαβίβαση δικαστικών και εξωδίκων πράξεων προς επίδοση ή κοινοποίηση μεταξύ των κρατών μελών. Η επίδοση και κοινοποίηση εγγράφων είναι μέρος κάθε δικαστικής υπόθεσης. Η ταχεία και ασφαλής διαβίβαση εγγράφων είναι επομένως αποφασιστικής σημασίας για την ορθή απονομή της δικαιοσύνης και την προστασία των δικαιωμάτων των διαδίκων, ιδίως των εναγομένων, κατά την ένδικη διαδικασία.

Πριν αναλάβει δράση η Ένωση σχετικά με το θέμα αυτό, η επίδοση και κοινοποίηση πράξεων μεταξύ των κρατών μελών διεπόταν κυρίως από τη σύμβαση της Χάγης του 1965 για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων¹.

Στις 29 Μαΐου 2000, η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1348/2000² με τον οποίο θεσπίστηκαν διαδικαστικοί κανόνες προκειμένου να διευκολυνθεί η διασυνοριακή διαβίβαση εγγράφων («ο κανονισμός του 2000»). Ο κανονισμός εφαρμοζόταν σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκτός της Δανίας. Ωστόσο, η εφαρμογή του επεκτάθηκε στη Δανία μέσω παράλληλης συμφωνίας που έχει συναφθεί μεταξύ της Ένωσης και της Δανίας³.

¹ Σύμβαση της 15ης Νοεμβρίου 1965 σχετικά με την επίδοση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.text&cid=17

² Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 160 της 30.6.2000, σ. 37-52, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000R1348:EL:NOT>.

³ Συμφωνία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Δανίας περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 300 της 17.11.2005, σ. 55, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/oj/2005/l_300/l_30020051117en00550060.pdf. Η συμφωνία αυτή άρχισε να ισχύει την 1η Ιουλίου 2007.

Την 1η Οκτωβρίου 2004, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε έκθεση⁴ για την εφαρμογή του κανονισμού του 2000. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η εφαρμογή του κανονισμού είχε βελτιώσει τη διαβίβαση και την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων μεταξύ των κρατών μελών από την έναρξη της εφαρμογής του το 2001. Ωστόσο, η έκθεση ανέφερε επίσης ότι το επίπεδο των γνώσεων των προσώπων που εμπλέκονται στην εφαρμογή του κανονισμού, και ιδίως των τοπικών υπηρεσιών, χρειαζόταν βελτίωση και ότι η προσαρμογή ορισμένων διατάξεων του κανονισμού θα μπορούσε να βελτιώσει περαιτέρω και να διευκολύνει την εφαρμογή του κανονισμού. Έτσι, η Επιτροπή πρότεινε μια τροποποίηση το 2005⁵.

Από τις 13 Νοεμβρίου 2008, ο κανονισμός του 2000 αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1393/2007⁶ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου («ο κανονισμός του 2007» ή «ο κανονισμός»). Ο κανονισμός αυτός εφαρμόζεται επίσης στη Δανία βάσει της παράλληλης συμφωνίας μεταξύ της ΕΕ και της Δανίας.

Οι σημαντικότερες τροποποιήσεις που εισήγαγε ο κανονισμός του 2007 είναι οι εξής:

- η υποχρέωση της υπηρεσίας παραλαβής να φροντίζει ώστε η επίδοση ή κοινοποίηση να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατό και, οπωσδήποτε, εντός μηνός από την παραλαβή·
- η κατάρτιση νέου τυποποιημένου εντύπου για την ενημέρωση του παραλήπτη σχετικά με το δικαίωμά του να αρνηθεί να παραλάβει την πράξη·
- η καθιέρωση ενιαίου πάγιου τέλους για τα έξοδα της επίδοσης ή κοινοποίησης, το ποσόν του οποίου προκαθορίζεται από τα κράτη μέλη· και
- ενιαίες προϋποθέσεις για την επίδοση ή κοινοποίηση μέσω ταχυδρομείου.

Το άρθρο 24 του κανονισμού του 2007 ορίζει ότι, το αργότερο την 1η Ιουνίου 2011, και στη συνέχεια ανά πέντε έτη, η Επιτροπή εξετάζει την εφαρμογή του κανονισμού και προτείνει τις τροποποιήσεις που κρίνονται απαραίτητες.

Η Επιτροπή ανέθεσε μια μελέτη το 2011⁷, με σκοπό να συλλέξει στοιχεία και να αξιολογήσει την εφαρμογή του κανονισμού (εφεξής η «μελέτη»). Η μελέτη περιλαμβάνει, αφενός, νομική

⁴ Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις [SEC(2004)1145, COM/2004/0603 τελικό], http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!DocNumber&type_doc=COMfinal&an_d oc=2004&nu_doc=603&lg=EL

⁵ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις [COM(2005) 305 τελικό - 2005/0126 (COD)].

⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Νοεμβρίου 2007, περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως στα κράτη μέλη δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις (επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων) και κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1348/2000 του Συμβουλίου, ΕΕ L 324 της 10/12/2007, σ. 79 – 120, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32007R1393:EL:HTML>.

⁷ Mainstrat, μελέτη σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, τελική έκθεση Ιούλιος 2012.

ανάλυση και, αφετέρου, εμπειρικό μέρος το οποίο βασίζεται σε έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε στις διάφορες ομάδες ενδιαφερόμενων μερών από όλα τα κράτη μέλη⁸.

Η εφαρμογή του κανονισμού του 2007 συζητήθηκε στις συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστικού Δικτύου για Αστικές και Εμπορικές Υποθέσεις στις 14 Ιανουαρίου 2008, στις 18 Σεπτεμβρίου 2008, στις 30 Απριλίου 2009, στις 23 Ιουνίου 2010 και στις 9-10 Φεβρουαρίου 2012. Επιπλέον, η Επιτροπή έλαβε υπόψη επιστολές πολιτών, καταγγελίες, αναφορές και προδικαστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τον κανονισμό⁹.

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει την πρώτη αξιολόγηση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού του 2007 για τη χρονική περίοδο από το 2008 έως το 2012.

2. ΚΥΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Ο κανονισμός εφαρμόζεται σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις όταν μια δικαστική ή εξώδικη πράξη πρέπει να διαβιβασθεί από ένα κράτος μέλος σε άλλο για να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί. Προβλέπει διάφορες μεθόδους διαβίβασης μεταξύ των κρατών μελών, και ειδικότερα μέσω υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής, ταχυδρομικά ή δια της προξενικής ή διπλωματικής οδού ή και απευθείας¹⁰. Ειδική διάταξη σχετικά με τον καθορισμό της ημερομηνίας επίδοσης ή κοινοποίησης προστατεύει τα συμφέροντα τόσο του αιτούντος όσο και του παραλήπτη της επίδοσης ή κοινοποίησης. Ο παραλήπτης προστατεύεται επιπλέον με τους κανόνες σχετικά με τη χρήση των γλωσσών των προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων και με τους κανόνες που πρέπει να τηρούν τα δικαστήρια όταν ο εναγόμενος δεν παρίσταται. Για την επίδοση ή κοινοποίηση δεν πρέπει να απαιτείται η καταβολή εξόδων ή φόρων στο κράτος μέλος παραλαβής, εκτός αν χρησιμοποιήθηκε ειδική μέθοδος ή χρειάστηκε η παρέμβαση δικαστικού λειτουργού. Στην περίπτωση αυτή, ο αιτών βαρύνεται με το ποσό του ενιαίου πάγιου τέλους.

Τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να παρέχουν στην Επιτροπή τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για την εύρυθμη λειτουργία του κανονισμού. Κάθε κράτος μέλος διαθέτει μια κεντρική αρχή¹¹ για την παροχή πληροφοριών στις υπηρεσίες, την επίλυση τυχόν προβλημάτων που ενδέχεται να ανακύψουν και τη διαβίβαση αιτήσεων επίδοσης ή κοινοποίησης από την υπηρεσία διαβίβασης στην αρμόδια υπηρεσία παραλαβής.

3. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Γενικά, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι ο κανονισμός λειτουργεί ικανοποιητικά και επέτυχε τον στόχο για αύξηση της ασφάλειας δικαίου στις διασυνοριακές επιδόσεις ή κοινοποιήσεις πράξεων, καθώς και της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας της

⁸ Συνολικά πραγματοποιήθηκαν 465 συνεντεύξεις σε όλη την ΕΕ και 38 Ευρωπαίοι εμπειρογνώμονες παρουσίασαν απόψεις και συστάσεις.

⁹ Ιδίως την απόφαση στην υπόθεση C-14/08 Roda Golf & Beach Resort SL και στην υπόθεση C-325/11 Alder.

¹⁰ Αυτό σημαίνει επίδοση ή κοινοποίηση μέσω των αρμοδίων προσώπων του κράτους μέλους παραλαβής, όταν αυτό επιτρέπεται από τη νομοθεσία του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

¹¹ Τα ομοσπονδιακά κράτη, τα κράτη με πλείονα νομικά συστήματα ή τα κράτη με αυτόνομες εδαφικές μονάδες μπορούν να ορίσουν περισσότερες τέτοιες υπηρεσίες ή κεντρικές αρχές.

διαβίβασης μεταξύ των κρατών μελών¹². Ωστόσο, ορισμένα σημεία χρήζουν προσοχής, προκειμένου να αξιολογηθεί εάν και πώς μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω το σύστημα επίδοσης ή κοινοποίησης μεταξύ κρατών μελών.

3.1. Πεδίο εφαρμογής του κανονισμού

Ο κανονισμός καλύπτει τις δικαστικές ή εξώδικες πράξεις που πρέπει να διαβιβασθούν από ένα κράτος μέλος σε άλλο για να επιδοθούν ή να κοινοποιηθούν σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Τέθηκαν ορισμένα ζητήματα όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού:

3.1.1. Ποια έγγραφα μπορούν να διαβιβάζονται μεταξύ των κρατών μελών με σκοπό την επίδοση ή κοινοποίηση: η έννοια των δικαστικών ή εξωδίκων πράξεων

Στην υπόθεση C-14/08 (*Roda Golf*), το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν εναπόκειται στην εθνική νομοθεσία να προσδιορίσει ποιες πράξεις μπορούν να διαβιβάζονται σύμφωνα με τον κανονισμό, μεταξύ των κρατών μελών με σκοπό την επίδοση ή κοινοποίηση. Το ερώτημα που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο αφορούσε την εκτός ένδικης διαδικασίας επίδοση και κοινοποίηση συμβολαιογραφικής πράξεως. Το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η έννοια του όρου «εξώδικη πράξη» κατά το άρθρο 16 του κανονισμού του 2000 (που είναι ταυτόσημο με το άρθρο 16 του κανονισμού του 2007) αποτελεί έννοια του ενωσιακού δικαίου, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται αυτοτελώς. Λαμβανομένων υπόψη των στόχων της Συνθήκης και του κανονισμού, που αποσκοπούν στη δημιουργία συστήματος ενδοενωσιακών επιδόσεων και κοινοποιήσεων, σκοπός του οποίου είναι η εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, η δικαστική συνεργασία δεν μπορεί να περιορισθεί μόνο στις ένδικες διαδικασίες, αλλά μπορεί να εφαρμοστεί και εκτός ένδικης διαδικασίας. Ως εκ τούτου, έκρινε το Δικαστήριο, η εκτός ένδικης διαδικασίας επίδοση ή κοινοποίηση συμβολαιογραφικής πράξεως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

3.1.2. Πότε πρέπει να διαβιβάζονται οι δικαστικές ή εξώδικες πράξεις από ένα κράτος μέλος σε άλλο για να επιδοθούν ή να κοινοποιηθούν;

Στην υπόθεση C-325/11 (*Alder*), υποβλήθηκε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ένα άλλο σημαντικό ερώτημα όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Το ερώτημα είναι κατά πόσον εναπόκειται στην εθνική νομοθεσία να προσδιορίζει σε ποιες περιπτώσεις μια πράξη πρέπει να διαβιβάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού μεταξύ κρατών μελών για να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί. Στην υπόθεση αυτή, δύο πολίτες που κατοικούσαν στη Γερμανία άσκησαν αγωγή κατά δύο πολιτών που κατοικούσαν στην Πολωνία ενώπιον των πολωνικών δικαστηρίων. Η πολωνική δικονομία απαιτεί οι αλλοδαποί ενάγοντες να ορίσουν αντίκλητο στην Πολωνία για την παραλαβή των επιδιδόμενων πράξεων· παράλειψη να το πράξουν έχει ως αποτέλεσμα οι πράξεις να τίθενται στη δικογραφία και να λογίζονται ως επιδοθείσες. Οι ενάγοντες δεν διόρισαν αντίκλητο και η αγωγή τους απορρίφθηκε μετά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, στην οποία δεν παρέστησαν. Το Δικαστήριο απεφάνθη ότι, όταν ο παραλήπτης της πράξης κατοικεί σε άλλο κράτος μέλος, η επίδοση δικαστικής πράξης πρέπει υποχρεωτικά να πραγματοποιείται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού¹³. Κατά συνέπεια, ένα σύστημα που απαιτεί την ύπαρξη αντικλήτου στο κράτος μέλος του

¹² Το 78,5% των ερωτηθέντων της μελέτης αξιολόγησης συμμαρζόταν τη γενική αντίληψη ότι η έναρξη ισχύος του κανονισμού βελτίωσε και επιτάχυνε την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων μεταξύ κρατών μελών, βλ. παραπομπή στην υποσημείωση 7, σ. 22.

¹³ Απόφαση στην υπόθεση C- 325/11 (*Alder*) της 19ης Δεκεμβρίου 2012.

δικάζοντος δικαστηρίου για την επίδοση δικαστικών πράξεων στους διαδίκους που κατοικούν σε άλλα κράτη μέλη δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό.

3.1.3. Ηλεκτρονική επίδοση ή κοινοποίηση

Η ηλεκτρονική επίδοση ή κοινοποίηση αποτελεί μια νέα μέθοδο επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων στο εσωτερικό των κρατών μελών. Στα περισσότερα συστήματα στα οποία υπάρχει αυτή η μέθοδος επίδοσης ή κοινοποίησης, οι πολίτες (συνήθως εμπορικοί ή χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί) εγγράφονται στο σχετικό σύστημα των δικαστηρίων, γεγονός που επιτρέπει να γίνεται η επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων προς αυτούς απευθείας με ηλεκτρονικά μέσα. Επί του παρόντος, ο κανονισμός δεν αναφέρει την ηλεκτρονική επίδοση ή κοινοποίηση. Έχει τεθεί το ερώτημα σε ορισμένα κράτη μέλη κατά πόσον οι αλλοδαποί πολίτες θα μπορούσαν να εγγράφονται στο εθνικό ηλεκτρονικό σύστημα επιδόσεων και κοινοποιήσεων και κατά πόσον η επίδοση ή κοινοποίηση που διενεργείται προς τους εν λόγω αλλοδαπούς θα πρέπει να θεωρείται διασυνοριακή επίδοση ή κοινοποίηση για τους σκοπούς της εφαρμογής του κανονισμού. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό έχει σημαντικές συνέπειες, όπως αν ισχύει το δικαίωμα άρνησης παραλαβής μιας πράξης η οποία δεν έχει συνταχθεί σε μια από τις γλώσσες που προβλέπονται στο άρθρο 8 του κανονισμού. Θα πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον η ηλεκτρονική επίδοση ή κοινοποίηση θα πρέπει να είναι διαθέσιμη σε διασυνοριακό επίπεδο, καθώς και εάν και με ποιον τρόπο θα πρέπει να εφαρμόζεται ο κανονισμός στην περίπτωση αυτή. Η εισαγωγή της ηλεκτρονικής επίδοσης ή κοινοποίησης ως μίας από τις μεθόδους που προβλέπονται στον κανονισμό μπορεί να προωθήσει την αποτελεσματική χρήση της τεχνολογίας και θα μπορούσε να μειώσει τα έξοδα και τις καθυστερήσεις των δικών σε απομακρυσμένα δικαστήρια. Διάφορα πιλοτικά έργα βρίσκονται στο στάδιο της υλοποίησης, όπως «ηλεκτρονική δικαιοσύνη (e-Justice) - επίδοση εγγράφων», έργο που συγχρηματοδοτείται από την Επιτροπή. Στόχος του έργου αυτού είναι να καθιερωθεί η άυλη και ασφαλής ανταλλαγή εγγράφων μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας μεταξύ των υπουργείων δικαιοσύνης, των δικαστηρίων, των δικαστικών επιμελητών και των δικηγόρων. Το έργο συνδέεται με το έργο e-Codex, το οποίο αποσκοπεί γενικότερα στο να βελτιωθεί η διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών σε ένδικες διαδικασίες κατά τρόπο ασφαλή, προσιτό και βιώσιμο.

3.1.4. Η επίδοση και κοινοποίηση πράξεων και η κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας (exequatur)

Η σταδιακή κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας (exequatur) θέτει το ερώτημα σχετικά με την ανάγκη υψηλότερου βαθμού εναρμόνισης όσον αφορά τους εθνικούς κανόνες πολιτικής δικονομίας, γενικότερα, και τους κανόνες που ισχύουν για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων, ειδικότερα. Οι συζητήσεις κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων επί της πρότασης της Επιτροπής για κανονισμό για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (Βρυξέλλες I αναδιατύπωση)¹⁴, επί της πρότασης κανονισμού για τη θέσπιση ευρωπαϊκής διαταγής διατήρησης λογαριασμού με σκοπό τη διευκόλυνση της διασυνοριακής ανάκτησης οφειλών σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις¹⁵ και επί της πρότασης κανονισμού για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις¹⁶ κατέδειξαν ότι οι κανόνες των κρατών μελών διαφέρουν ουσιωδώς σε θεμελιώδη ζητήματα όπως

¹⁴ COM(2010)0748.

¹⁵ COM(2011)445 τελικό.

¹⁶ COM(2011)276 τελικό.

- ποιες πράξεις επιδίδονται ή κοινοποιούνται στους διαδίκους στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας: ενώ τα εισαγωγικά της δίκης έγγραφα επιδίδονται εν γένει σε όλα τα κράτη μέλη, υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις όσον αφορά την επίδοση ή κοινοποίηση των δικαστικών αποφάσεων, των κλήσεων για την ακροαματική διαδικασία κλπ. Οι δικαστικές αποφάσεις, για παράδειγμα, επιδίδονται σε ορισμένα κράτη μέλη, ενίοτε ακόμη και ως προϋπόθεση για την εκτελεστικότητα της απόφασης στο κράτος του δικάζοντος δικαστηρίου, ενώ σε άλλα κράτη μέλη οι αποφάσεις κατά γενικό κανόνα δεν επιδίδονται, αλλά πρέπει να παραλαμβάνονται από το δικαστήριο από τους ίδιους τους διαδίκους.
- σε ποιες περιπτώσεις επιδίδονται οι πράξεις: για παράδειγμα, σε ορισμένα κράτη μέλη οι δικαστικές αποφάσεις δεν επιδίδονται όταν οι διάδικοι ήταν παρόντες ή εκπροσωπήθηκαν στη δίκη, σε ορισμένα κράτη μέλη η απόφαση επιδίδεται υποχρεωτικά ως το πρώτο βήμα της διαδικασίας εκτέλεσης·
- ποιος προβαίνει στην επίδοση ή κοινοποίηση των πράξεων: σε ορισμένα κράτη μέλη, η επίδοση ή κοινοποίηση συνήθως γίνεται επιμελεία των διαδίκων, ενώ σε άλλα κράτη μέλη το δικαστήριο μεριμνά για την επίδοση ή την κοινοποίηση των πράξεων. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι ευθύνες διαφέρουν ανάλογα με τον τύπο της πράξης που πρέπει να επιδοθεί ή να κοινοποιηθεί (εισαγωγικό της δίκης έγγραφο, κλήση για την ακροαματική διαδικασία, δικαστική απόφαση κ.λπ.)·
- προς ποιον γίνεται η επίδοση ή κοινοποίηση των πράξεων: για παράδειγμα, σε ορισμένα κράτη μέλη οι πράξεις επιδίδονται στους ίδιους τους διαδίκους, ενώ σε άλλα κράτη μέλη οι πράξεις ή ορισμένοι τύποι πράξεων είναι δυνατό ή και υποχρεωτικό να επιδίδονται στον νόμιμο αντιπρόσωπό τους στο κράτος του δικάζοντος δικαστηρίου·
- ποιες είναι οι έννομες συνέπειες που συνδέονται με την επίδοση ή κοινοποίηση (π.χ. έναρξη των προθεσμιών, για παράδειγμα για την έφεση, για τον υπολογισμό των τόκων) ή με την απουσία επίδοσης ή κοινοποίησης (π.χ. δυνατότητα προσφυγής σε ειδικά ένδικα βοηθήματα).

Λόγω των διαφορών αυτών, επί του παρόντος είναι αβέβαιο σε ποιες περιστάσεις πράγματι εφαρμόζεται η προστασία που προσφέρει ο κανονισμός. Ειδικότερα, δεν είναι βέβαιο ότι οι αλλοδαποί εναγόμενοι θα προστατεύονται, κατά περίπτωση, από τους κανόνες του κανονισμού σχετικά με το δικαίωμα άρνησης παραλαβής μιας πράξης (άρθρο 8), την ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης (άρθρο 9) και τα δικαιώματα άμυνας σε περίπτωση ερημοδικίας.

Ανακύπτει το ερώτημα σε ποιο βαθμό οι διαφορές αυτές μεταξύ των νομοθεσιών των κρατών μελών και η επακόλουθη έλλειψη ασφάλειας δικαίου για τους πολίτες είναι επιτρεπτές στο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως υπό το πρίσμα της κατάργησης του «*exequatur*», στο πλαίσιο της οποίας η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας αποτελεί καθοριστικό στοιχείο που πρέπει να διασφαλιστεί σε διασυνοριακό επίπεδο.

3.1.5. Συμπεράσματα σχετικά με το πεδίο εφαρμογής

Τα προηγούμενα σημεία καταδεικνύουν ότι η ικανοποιητική λειτουργία του κανονισμού ενδεχομένως απαιτεί αποσαφήνιση του πεδίου εφαρμογής του σε επίπεδο Ένωσης. Επιπλέον, χρειάζεται ενδεχομένως να αρθεί η έλλειψη ασφάλειας δικαίου που προκύπτει από τις

διαφορές στο εθνικό δικονομικό δίκαιο. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό, λαμβανομένου υπόψη του κρίσιμου ρόλου του κανονισμού στη γενικότερη συνεργασία στον τομέα της πολιτικής δικαιοσύνης και στην κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας. Σήμερα υπάρχει μεγαλύτερη πείρα, που αποκτήθηκε κατά τα έτη εφαρμογής κοινών κανόνων σχετικά με τη διαβίβαση πράξεων σε διασυνοριακές υποθέσεις. Ενδεχομένως, ενδείκνυται τώρα να εξεταστεί η ανάγκη αντιμετώπισης αυτής της έλλειψης ασφάλειας δικαίου, ιδίως μέσω κοινών ελάχιστων προτύπων σχετικά με το ποιες πράξεις πρέπει να επιδίδονται ή να κοινοποιούνται σε αλλοδαπούς διαδίκους, προς ποιους μπορεί να γίνεται η επίδοση ή κοινοποίηση και σε ποια χρονική στιγμή πρέπει να διενεργείται η επίδοση ή κοινοποίηση. Με τον τρόπο αυτό, θα εξασφαλιστεί πιο ομοιόμορφη προστασία των εναγομένων σε ολόκληρη την Ένωση και, χωρίς αμφιβολία, θα ενισχυθεί η ασφάλεια δικαίου και η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας.

3.2. Περιορισμοί στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού

3.2.1. Μη εφαρμογή του κανονισμού όταν η διεύθυνση του παραλήπτη της πράξης είναι άγνωστη

Ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται όταν η διεύθυνση του παραλήπτη της πράξης είναι άγνωστη. Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναφερθεί ορισμένα προβλήματα. Μερικές φορές έχουν διαβιβαστεί πράξεις με την προσδοκία ότι οι κεντρικές αρχές που έχουν καθοριστεί κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 του κανονισμού θα μπορούσαν να βοηθήσουν στον εντοπισμό του παραλήπτη. Εναλλακτικά, έχει χρησιμοποιηθεί ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001¹⁷ («κανονισμός για τη διεξαγωγή αποδείξεων») για να βρεθεί η διεύθυνση του παραλήπτη της πράξης. Ωστόσο, αυτή η τελευταία αυτή μέθοδος έχει επικριθεί ως επαχθής, καθόσον πρέπει να χρησιμοποιηθούν δύο διαφορετικές νομικές πράξεις με μόνο σκοπό την επίδοση ή κοινοποίηση των πράξεων. Επιπλέον, έχει αμφισβητηθεί κατά πόσον ο κανονισμός για τη διεξαγωγή αποδείξεων είναι το κατάλληλο μέσο για να βρεθεί η διεύθυνση ενός διαδίκου, ιδιαίτερα υπό το πρίσμα του πεδίου εφαρμογής του εν λόγω κανονισμού και της απαίτησης, σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β) του εν λόγω κανονισμού, να αναφέρονται τα ονόματα και οι διευθύνσεις των διαδίκων, το οποίο φαίνεται να προϋποθέτει ότι οι εν λόγω διευθύνσεις είναι γνωστές.

Το ζήτημα του τρόπου και των μέσων με τα οποία μπορεί να βρεθεί η διεύθυνση του εναγομένου είναι σημαντικό, ιδίως σε σχέση με την εφαρμογή διαφόρων νομικών πράξεων στον τομέα της πολιτικής δικαιοσύνης, όπως είναι ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (βλ. άρθρο 26 του κανονισμού)¹⁸ και ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2201/2003 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας (βλ. άρθρο 18 του κανονισμού). Οι εν λόγω κανονισμοί επιβάλλουν να ανασταλεί η διαδικασία εφόσον δεν διαπιστώνεται ότι ο εναγόμενος ήταν σε θέση να παραλάβει το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο εντός της αναγκαίας για την άμυνά του προθεσμίας ή ότι καταβλήθηκε κάθε επιμέλεια για το σκοπό αυτό. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε, σχετικά με το άρθρο 26 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001, ότι ένα δικαστήριο στην περίπτωση αυτή μπορεί να συνεχίσει νομίμως

¹⁷ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1206/2001 του Συμβουλίου για τη συνεργασία μεταξύ των δικαστηρίων των κρατών μελών κατά τη διεξαγωγή αποδείξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ L 174 της 27.6.2001, σ. 1.

¹⁸ Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 θα αντικατασταθεί από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 από την 10η Ιανουαρίου 2015.

τη διαδικασία, μόνον εάν διασφαλίσει ότι προηγουμένως καταβλήθηκε επιμελώς, και με βάση τις επιταγές της καλής πίστης και των χρηστών ηθών, κάθε προσπάθεια για τον εντοπισμό του εναγομένου (βλ. υπόθεση C-327/10 *Hypoteční banka v. Lindner*, σκέψη 52 και C-292/10 *Cornelius de Visser*, σκέψη 55). Συναφώς, είναι σημαντικό να γνωρίζει κανείς τι μπορεί να αναμένεται ως «κάθε επιμέλεια» που πρέπει να καταβληθεί και από ποιον (από το επιληφθέν δικαστήριο, από τους διαδίκους, από την κεντρική αρχή ή την υπηρεσία παραλαβής στο κράτος παραλαβής).

Ενόψει των δυσχερειών αυτών, μπορεί να είναι σκόπιμο να εξεταστεί πώς μπορεί να διορθωθεί η πολύ βασική και πρακτική δυσκολία ανεύρεσης της διεύθυνσης του παραλήπτη μιας πράξης και να αποσαφηνισθούν οι αντίστοιχες υποχρεώσεις των αρχών που εμπλέκονται στην επίδοση ή κοινοποίηση. Μπορεί να εξετασθεί κατά πόσον οι περιπτώσεις όπου η διεύθυνση του εναγομένου είναι άγνωστη θα μπορούσαν να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού με ορισμένες υποχρεώσεις να πραγματοποιείται έρευνα για τη διεύθυνση του εναγομένου. Τουλάχιστον μπορεί να διευκρινιστεί σε ποιο βαθμό οι υπηρεσίες παραλαβής θα πρέπει να διεξάγουν έρευνα για την διεύθυνση του εναγομένου, εάν η διεύθυνση είναι γνωστή, αλλά δεν φαίνεται να είναι ορθή.

3.2.2. Επίδοση και κοινοποίηση πράξεων προς κράτη

Ο κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε φορολογικές, τελωνειακές ή διοικητικές υποθέσεις ή όταν πρόκειται για την ευθύνη του κράτους για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας («*acta iure imperii*»). Σε ορισμένα κράτη μέλη, έχουν τεθεί ερωτήματα όσον αφορά την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων προς κράτη. Το άρθρο 1 αποκλείει πράγματι τις προαναφερθείσες υποθέσεις από το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού. Α *contrario* και σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που δόθηκαν από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο σχετικά με την ερμηνεία του όρου «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» σε διαφορές μεταξύ δημόσιας αρχής και ιδιώτη, οι διαφορές αυτές μπορούν να υπαχθούν στον κανονισμό, στο βαθμό που αφορούν αστικές αξιώσεις και το ενδιαφερόμενο κράτος ενήργησε ως ιδιώτης («*acta iure gestionis*»). Πρέπει να σημειωθεί ότι, ακόμη και αν ο παραλήπτης δικαστικής ή εξώδικης πράξης σε αστική ή εμπορική υπόθεση είναι κράτος ή κρατική οντότητα, όλες οι μέθοδοι διαβίβασης που προβλέπονται από τον κανονισμό μπορούν να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων στο εξωτερικό.

3.3. Ταχύτητα διαβίβασης και επίδοσης ή κοινοποίησης

Όταν η επίδοση ή κοινοποίηση των πράξεων πραγματοποιείται μέσω των υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής, η προθεσμία εκτέλεσης της αίτησης είναι ένας μήνας¹⁹. Ωστόσο, δεν ορίζονται προθεσμίες για τη διαβίβαση των πράξεων ταχυδρομικώς ή για την επίδοση ή κοινοποίηση απευθείας ή μέσω της διπλωματικής οδού.

Από τη μελέτη προκύπτει ότι ο κανονισμός του 2007 έχει επιταχύνει μετρίως την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων μεταξύ των κρατών μελών σε σύγκριση με τον κανονισμό του 2000 (βλ. παράρτημα 1). Το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό, ιδίως όταν παράλληλα έχει αυξηθεί ο αριθμός των αιτήσεων διασυνοριακών επιδόσεων ή κοινοποιήσεων. Για παράδειγμα, στη Γερμανία, ο αριθμός αυξήθηκε από 14.463 υποθέσεις το 2009 σε 16.329 υποθέσεις το 2010· στο Ηνωμένο Βασίλειο, ο αριθμός αυξήθηκε από 9.852 υποθέσεις το 2009 σε 10.395 υποθέσεις το 2010. Παρά ταύτα, οι πράξεις επιδίδονται ή κοινοποιούνται ταχύτερα από ό,τι προηγουμένως. Μπορεί επομένως να συναχθεί το

¹⁹ Άρθρο 7 παράγραφος 2 του κανονισμού.

συμπέρασμα ότι ο κανονισμός του 2007 έχει επιτύχει τον στόχο του για περαιτέρω επιτάχυνση των επιδόσεων και κοινοποιήσεων μεταξύ των κρατών μελών.

Ωστόσο, τα εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ότι εξακολουθούν να απαιτούνται σχετικά μεγάλα χρονικά διαστήματα για την επίδοση και κοινοποίηση στο εξωτερικό. Όταν ιδίως οι πράξεις διαβιβάζονται μέσω των υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής, το απαιτούμενο χρονικό διάστημα για να ενεργήσουν οι υπηρεσίες αυτές, υπολογιζόμενο από κοινού, εξακολουθεί να ανέρχεται στις περισσότερες περιπτώσεις σε πολλούς μήνες. Οι καθυστερήσεις αυτές εξηγούνται από διάφορους παράγοντες. Πρώτα από όλα, μπορεί να απαιτηθεί κάποιο χρονικό διάστημα για να διαβιβαστεί η αίτηση που εστάλη σε λάθος αποδέκτη στην αρμόδια υπηρεσία παραλαβής. Πιο σημαντικό, φαίνεται ότι οι περισσότερες καθυστερήσεις οφείλονται στην έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων των υπηρεσιών (οι υπηρεσίες δεν γνωρίζουν καλά τις γλώσσες τις οποίες δήλωσαν τα κράτη μέλη ως δεκτές για την παραλαβή των πράξεων) ή/και στην έλλειψη επαρκών γνώσεων εκ μέρους τους για τους εφαρμοστέους κανόνες (βλ. σημείο 3.3 παρακάτω). Έχουν επίσης αναφερθεί ορισμένες καθυστερήσεις λόγω ανεπαρκούς εξοπλισμού των κεντρικών αρχών (βλ. σημείο 3.4 παρακάτω). Ωστόσο, η αποτελεσματική διεξαγωγή μιας δικαστικής διαδικασίας σε μια ολοκληρωμένη Ένωση απαιτεί ταχεία επίδοση και κοινοποίηση των πράξεων. Κατά συνέπεια, θα πρέπει να διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο θα μπορούσε να μειωθεί περαιτέρω ο χρόνος επίδοσης ή κοινοποίησης, ιδίως μέσω της διερεύνησης της χρήσης ηλεκτρονικών μέσων για τη διαβίβαση και την επίδοση ή κοινοποίηση.

3.4. Υπηρεσίες διαβίβασης και παραλαβής

Η κύρια μέθοδος διαβίβασης των πράξεων βάσει του κανονισμού είναι μέσω υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής²⁰.

Σε γενικές γραμμές, οι υπηρεσίες αναφέρεται ότι λειτουργούν ικανοποιητικά στο πλαίσιο του κανονισμού, με εξαίρεση την έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων και/ή την έλλειψη γνώσεων εκ μέρους τους για τις διατάξεις του κανονισμού²¹. Για παράδειγμα, έχουν αναφερθεί υπηρεσίες παραλαβής που αρνούνται να παραλάβουν αιτήσεις σε άλλες γλώσσες πλην της επίσημης γλώσσας του οικείου κράτους μέλους, έστω και αν αυτό έχει δεχθεί άλλες γλώσσες σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 3 του κανονισμού. Επίσης, φαίνεται ότι οι υπηρεσίες παραλαβής έχουν μερικές φορές αρνηθεί να παραδώσουν την προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξη, με το αιτιολογικό ότι αυτή δεν έχει μεταφραστεί στην επίσημη γλώσσα τους, πράγμα που ενδεχομένως αντιβαίνει στο άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού.

3.5. Κεντρικές αρχές

Οι κεντρικές αρχές έχουν υποστηρικτικό, πλην όμως σημαντικό, ρόλο, καθώς είναι αρμόδιες για την παροχή πληροφοριών στις υπηρεσίες διαβίβασης, την αναζήτηση λύσεων για κάθε δυσκολία που μπορεί να προκύψει και την περαιτέρω διαβίβαση, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μετά από αίτηση της υπηρεσίας διαβίβασης, αιτήσεων επίδοσης ή κοινοποίησης στην αρμόδια υπηρεσία παραλαβής.

²⁰ Οι υπηρεσίες είναι δημόσιοι λειτουργοί, αρχές ή άλλα πρόσωπα αρμόδια για τη διαβίβαση δικαστικών πράξεων προς επίδοση ή κοινοποίηση, που έχουν καθοριστεί από τα κράτη μέλη.

²¹ Το 29,9% των ερωτηθέντων της μελέτης αξιολόγησης θεώρησε την έλλειψη εξοικείωσης των υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής με τον κανονισμό (όπου περιλαμβάνεται το φαινόμενο της χρήσης εσφαλμένων γλωσσών) ως πρόβλημα όσον αφορά το αποκεντρωμένο μοντέλο συνεργασίας μεταξύ των τοπικών αρχών. Βλ. παραπομπή στην υποσημείωση 7, σσ. 26 και 160.

Σε γενικές γραμμές, φαίνεται ότι οι κεντρικές αρχές λειτουργούν ικανοποιητικά στο πλαίσιο του κανονισμού: το 49,6% των ερωτηθέντων της μελέτης θεώρησε την πρακτική λειτουργία των κεντρικών αρχών πολύ αποτελεσματική ή αρκετά αποτελεσματική, ενώ μόνο το 18% έκρινε το έργο τους μάλλον αναποτελεσματικό ή μη αποτελεσματικό²². Ωστόσο, στη μελέτη επισημάνθηκαν ορισμένα προβλήματα.

Πρώτον, αναφέρεται ότι σε ορισμένα κράτη μέλη οι κεντρικές αρχές δεν είναι δεόντως εξοπλισμένες από τεχνική άποψη (π.χ. δεν υπάρχει μηχανοργάνωση). Αυτή η κατάσταση μπορεί να έχει αρνητικές συνέπειες στην ταχύτητα και ασφάλεια της διαβίβασης.

Δεύτερον, η μελέτη έλαβε υπόψη τις προσδοκίες ορισμένων υπηρεσιών διαβίβασης να παρέχουν συνδρομή οι κεντρικές αρχές για τον εντοπισμό των παραληπτών, η διεύθυνση των οποίων δεν είναι γνωστή. Δεν είναι εντελώς σαφές στον κανονισμό, σε ποιο βαθμό οι κεντρικές αρχές πρέπει να παρέχουν τη συνδρομή τους στο θέμα αυτό. Σε σχέση με το πρόβλημα ανεύρεσης της διεύθυνσης του παραλήπτη μιας πράξης, θα πρέπει να εξεταστεί και να αποφασηθεί ο ρόλος των κεντρικών αρχών, ώστε να διασφαλιστεί ομοιόμορφη εφαρμογή και παρεμφερείς προσδοκίες στο πλαίσιο του κανονισμού.

Τέλος, φαίνεται ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις κεντρικές αρχές που παρέχονται στον Δικαστικό Άτλαντα²³ από τα κράτη μέλη διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι πληροφορίες είναι πιο λεπτομερείς από ό,τι σε άλλες. Το άρθρο 23 παράγραφος 1 σε συνδυασμό με το άρθρο 3 του κανονισμού δεν παρέχουν σαφείς κατευθύνσεις σχετικά με το ποιες πληροφορίες πρέπει να ανακοινώνονται από τα κράτη μέλη. Μπορεί να είναι σκόπιμο να απλουστευθούν οι απαιτήσεις σχετικά με τις διαθέσιμες πληροφορίες, ώστε να είναι πιο χρήσιμες για τους χρήστες του συστήματος.

3.6. Γλώσσα της αίτησης επίδοσης ή κοινοποίησης

Όλα τα κράτη μέλη εκτός από το Λουξεμβούργο δέχονται την αγγλική γλώσσα για την παραλαβή αιτήσεων επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων (βλ. παράρτημα 2). Φαίνεται, επομένως, ότι υπάρχει μία γλώσσα που χρησιμοποιείται μεταξύ σχεδόν όλων των κρατών μελών. Επιπλέον, φαίνεται ότι όλα τα κράτη μέλη, εκτός της Ιρλανδίας, του Λουξεμβούργου και της Μάλτας, δέχονται αιτήσεις σε μία τουλάχιστον άλλη γλώσσα πέραν των επίσημων γλωσσών τους. Περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη δέχονται αιτήσεις σε τρεις, τέσσερις ή και πέντε (Γαλλία) γλώσσες.

3.7. Γλώσσα των προς επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφων - δικαίωμα άρνησης παραλαβής μιας πράξης

Το άρθρο 8 του κανονισμού αποσκοπεί στη διασφάλιση των δικονομικών δικαιωμάτων του παραλήπτη, ο οποίος επιτρέπεται να αρνηθεί να παραλάβει την πράξη, εάν δεν έχει συνταχθεί σε μία από τις επίσημες γλώσσες του τόπου όπου διενεργείται η επίδοση ή κοινοποίηση ή σε

²² Βλ. παραπομπή στην υποσημείωση 7, σ. 165

²³ Ο Ευρωπαϊκός Δικαστικός Άτλας για αστικές υποθέσεις είναι ένας ενημερωτικός ιστότοπος που τηρείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Επί του παρόντος βρίσκεται στο στάδιο της ένταξης στη δικτυακή πύλη e-Justice.

γλώσσα την οποία ο παραλήπτης κατανοεί. Σε σχέση με την εφαρμογή του άρθρου αυτού έχουν επισημανθεί στην Επιτροπή διάφορα προβλήματα²⁴.

Στην υπόθεση C-14/07 (*Weiss*) το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εξέτασε ορισμένες πρακτικές πτυχές του δικαιώματος άρνησης παραλαβής. Στην προκειμένη περίπτωση, ο παραλήπτης αρνήθηκε την παραλαβή, για τον λόγο ότι μόνο η αίτηση είχε μεταφραστεί στη γλώσσα που ορίζεται στο άρθρο 8 του κανονισμού, αλλά όχι και τα συνημμένα της. Το Δικαστήριο έκρινε ότι ο παραλήπτης εισαγωγικού της δίκης εγγράφου δεν έχει το δικαίωμα να αρνηθεί να παραλάβει το εν λόγω έγγραφο, εάν τα συνημμένα του εγγράφου αυτού που δεν έχουν μεταφραστεί συνίστανται σε αποδεικτικά έγγραφα που επιτελούν αποκλειστικώς αποδεικτική λειτουργία και δεν είναι απαραίτητα για την κατανόηση του αντικειμένου και των λόγων της αγωγής. Στην ίδια υπόθεση, το Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί σχετικά με τον ρόλο ρήτρας σύμβασης μεταξύ του παραλήπτη και του αιτούντος, με την οποία ο παραλήπτης είχε συμφωνήσει ότι η αλληλογραφία μεταξύ των μερών θα συντάσσεται στη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως. Το Δικαστήριο έκρινε ότι ρήτρα του είδους αυτού δεν αποτελεί τεκμήριο γνώσεως της γλώσσας αυτής από την πλευρά του παραλήπτη, αποτελεί όμως ένδειξη την οποία ο δικαστής οφείλει να λαμβάνει υπόψη του όταν εξετάζει αν ο παραλήπτης κατανοεί τη γλώσσα του κράτους μέλους προελεύσεως.

Επιπλέον, έχουν αναφερθεί προβλήματα όσον αφορά τη χρήση των τυποποιημένων εντύπων στο πλαίσιο της άσκησης του δικαιώματος άρνησης.

Πρώτον, το κείμενο του άρθρου 8 είναι ασαφές ως προς την ανάγκη παροχής πληροφοριών στο τυποποιημένο έντυπο (παράρτημα II του κανονισμού) στις περιπτώσεις στις οποίες η προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξη είναι στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής και, επομένως, ο παραλήπτης δεν μπορεί εγκύρως να αρνηθεί την παραλαβή [άρθρο 8 παράγραφος 1 στοιχείο β)]. Από πρακτική άποψη, η επισύναψη του τυποποιημένου εντύπου στις περιπτώσεις αυτές ενδέχεται να δημιουργήσει στους παραλήπτες την εσφαλμένη αντίληψη ότι όντως έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν.

Δεύτερον, έχει τεθεί το πρακτικό ζήτημα εάν θα πρέπει να παραδίδεται το πλήρες κείμενο του παραρτήματος II του κανονισμού, που περιέχει το κείμενο σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Ένωσης, στον εναγόμενο ή εάν μπορεί να περιοριστεί μόνο στο κείμενο στη γλώσσα του κράτους μέλους παραλαβής. Η τελευταία λύση μπορεί να επιφέρει μείωση του οικονομικού και περιβαλλοντικού κόστους.

Τρίτον, έχει τεθεί το ζήτημα ποιες είναι οι έννομες συνέπειες όταν η υπηρεσία παραλαβής δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με το δικαίωμα άρνησης (δεν επισυνάπτει το παράρτημα II). Δεν είναι σαφές βάσει ποιας νομοθεσίας θα πρέπει να γίνεται η εκτίμηση των αποτελεσμάτων της εν λόγω επίδοσης ή κοινοποίησης (δηλ. της εγκυρότητάς της). Από την άποψη της ασφάλειας δικαίου για τον παραλήπτη, η κατάσταση αυτή δεν είναι ικανοποιητική, καθώς η προστασία που του παρέχεται μπορεί να διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο. Ενδεχομένως, είναι επιθυμητή μια ενιαία λύση.

Τέταρτον, έχουν αναφερθεί προβλήματα όσον αφορά τον προσδιορισμό του κατά πόσον εγκύρως ο παραλήπτης αρνήθηκε να παραλάβει την προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξη. Το άρθρο 8 και το παράρτημα II του κανονισμού ορίζουν ότι ο παραλήπτης μπορεί να αρνηθεί

²⁴ Μόνο το 35,7% των ερωτηθέντων της μελέτης δεν διαπίστωσε κανένα πρόβλημα όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 8 του κανονισμού, ενώ το 52,9% ανέφερε πρόβλημα. Βλ. παραπομπή στην υποσημείωση 7, σ. 172

την παραλαβή της πράξης είτε κατά τη χρονική στιγμή της επίδοσης ή κοινοποίησης (με δήλωση απευθείας στο πρόσωπο που επιδίδει ή κοινοποιεί την πράξη) ή μπορεί να επιστρέψει την πράξη στην υπηρεσία παραλαβής. Ταυτόχρονα, το παράρτημα II υποδηλώνει ότι το ίδιο το έντυπο πρέπει να επιστραφεί με την προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξη (πρβλ. τη δήλωση του παραλήπτη). Συνεπώς, υπάρχει κάποια ασάφεια ως προς τον τρόπο έγκυρης άσκησης του δικαιώματος άρνησης παραλαβής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι παραλήπτες δεν άσκησαν το δικαίωμα άρνησης παραλαβής κατά τη χρονική στιγμή της επίδοσης ή κοινοποίησης, αλλά επέστρεψαν το παράρτημα II δεόντως συμπληρωμένο (δηλώνοντας την άρνησή τους), χωρίς ωστόσο να επιστρέψουν την ίδια την προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξη. Τέθηκε το ζήτημα αν αυτό μπορούσε να θεωρηθεί έγκυρη άρνηση παραλαβής. Από την γραμματική ερμηνεία του άρθρου 8 προκύπτει ότι η άρνηση δεν είναι έγκυρη. Είναι αμφίβολο κατά πόσον η ερμηνεία αυτή είναι ικανοποιητική: εάν η απλή επιστροφή της πράξης συνιστά έγκυρη άρνηση, *a fortiori*, η ρητή δήλωση στο έντυπο, ακόμη και χωρίς την ίδια την πράξη θα πρέπει να είναι έγκυρη. Ενδεχομένως είναι σκόπιμο να διευκρινιστεί το θέμα αυτό στον κανονισμό.

Τέλος, ο κανονισμός ορίζει τα σχετικά με τη χρήση του εντύπου άρνησης, αλλά δεν ορίζει τον τρόπο αποστολής του εν λόγω εντύπου. Έτσι, η άρνηση μπορεί να συντελεστεί, για παράδειγμα, με την παράδοση του εντύπου στον δικαστικό επιμελητή τη στιγμή που επιχειρείται η επίδοση ή κοινοποίηση ή με απλή επιστολή. Ανακύπτει το ερώτημα κατά πόσον θα ήταν σκόπιμο να επιβληθούν ορισμένες τυπικές προϋποθέσεις προς ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου όσον αφορά την αποτελεσματική άρνηση παραλαβής της προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξης.

3.8. Ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης

Σε γενικές γραμμές, φαίνεται ότι η εφαρμογή του άρθρου 9 (προσδιορισμός της ημερομηνίας επίδοσης ή κοινοποίησης) είναι ικανοποιητική και ότι έχει ανταποκριθεί στον στόχο της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και των δικαιωμάτων τόσο του αιτούντος όσο και του παραλήπτη²⁵. Ωστόσο, έχουν ανακύψει ορισμένα ζητήματα: ένα ζήτημα είναι ο προσδιορισμός της ημερομηνίας επίδοσης ή κοινοποίησης σύμφωνα με το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής (άρθρο 9 παράγραφος 1), στις περιπτώσεις που έχει ζητηθεί να διενεργηθεί η επίδοση ή κοινοποίηση με ειδική μέθοδο βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 1 και η εν λόγω μέθοδος δεν είναι γνωστή στο κράτος μέλος παραλαβής, έστω και αν δεν είναι ασυμβίβαστη με τη νομοθεσία του. Προφανώς, στην περίπτωση αυτή, το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής, ενδέχεται να μην καθορίζει απαραίτητα την ημερομηνία της επίδοσης ή κοινοποίησης. Το ερώτημα που έχει ανακύψει είναι κατά πόσον το άρθρο 9 παράγραφος 1 επιτρέπει το συμπέρασμα, στην περίπτωση αυτή, ότι η ημερομηνία επίδοσης ή κοινοποίησης διέπεται από το δίκαιο του αιτούντος κράτους μέλους, όπου υφίσταται η συγκεκριμένη μέθοδος.

Επιπλέον, η αιτιολογική σκέψη 15 προκαλεί σύγχυση όσον αφορά την εφαρμογή του άρθρου 9: υποδηλώνει ότι το άρθρο 9 δεν εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη και ζητεί από τα κράτη μέλη να γνωστοποιούν στην Επιτροπή την (μη) εφαρμογή του κανόνα βάσει της εθνικής νομοθεσίας. Είναι προφανές ότι, σύμφωνα με το κείμενο του κανονισμού, το άρθρο 9 όντως εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη και θα πρέπει, προς το συμφέρον των εμπλεκομένων μερών, να εφαρμόζεται παντού. Δεν είναι απαραίτητο το εθνικό δίκαιο να προβλέπει «σύστημα διπλής ημερομηνίας» όπως υποδηλώνει η αιτιολογική σκέψη 15. Το άρθρο 9 εφαρμόζεται άμεσα και απλώς προσδιορίζει ποιο δίκαιο εφαρμόζεται στον προσδιορισμό της

²⁵ Η μεγαλύτερη ομάδα (45,6%) των ερωτηθέντων της μελέτης αξιολόγησης πιστεύει ότι η εφαρμογή του άρθρου δεν είχε προκαλέσει κανένα πρόβλημα. Βλ. παραπομπή στην υποσημείωση 7, σ. 175

ημερομηνίας από τη σκοπιά είτε του αιτούντος είτε του εναγομένου. Θα ήταν σκόπιμο να διευκρινιστεί η αιτιολογική σκέψη 15 ως προς το σημείο αυτό.

3.9. Έξοδα επίδοσης ή κοινοποίησης

Κατά γενικό κανόνα, για την επίδοση ή την κοινοποίηση πράξεων προερχομένων από άλλο κράτος μέλος δεν καταβάλλονται φόροι ή άλλες επιβαρύνσεις για τις υπηρεσίες που προσέφερε το κράτος μέλος παραλαβής. Ωστόσο, όταν η επίδοση ή κοινοποίηση διενεργείται είτε με την παρέμβαση δικαστικού λειτουργού ή αρμοδίου προσώπου κατά το δίκαιο του κράτους μέλους παραλαβής ή όταν ζητείται η χρήση ειδικής μεθόδου επίδοσης ή κοινοποίησης, ο αιτών πρέπει να φέρει τα σχετικά έξοδα. Για να διευκολυνθεί η πρόσβαση στη δικαιοσύνη, τα έξοδα αυτά θα πρέπει να αντιστοιχούν σε ενιαίο πάγιο τέλος.

Καταρχήν, ο καθορισμός ενιαίου πάγιου τέλους, το οποίο δημοσιεύεται στον Δικαστικό Άτλαντα, βελτίωσε σημαντικά τη διαφάνεια των εξόδων που συνδέονται με τις διασυνοριακές επιδόσεις ή κοινοποιήσεις. Ωστόσο, οι ανακοινώσεις ορισμένων κρατών μελών δεν είναι αρκούντως σαφείς²⁶, ενώ άλλες αναφέρουν ότι δεν επιβάλλονται τέλη, παρόλο που αυτό δεν φαίνεται να συμβαίνει στην πράξη²⁷.

Έχουν αναφερθεί ορισμένα πρακτικά προβλήματα σε σχέση με την καταβολή των εξόδων. Ειδικότερα, έχει διατυπωθεί η άποψη ότι θα ήταν χρήσιμο να συμπεριληφθούν λεπτομέρειες σχετικά με τους αριθμούς τραπεζικών λογαριασμών των υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων οι κωδικοί IBAN και BIC, καθώς και οι αριθμοί ΦΠΑ, στο βαθμό που χρειάζονται, στις πληροφορίες που παρέχονται για τις υπηρεσίες διαβίβασης και παραλαβής στον Δικαστικό Άτλαντα.

Επιπλέον, έχει αναφερθεί ότι οι αρχές που διενεργούν τις επιδόσεις ή κοινοποιήσεις σε ορισμένα κράτη μέλη επιβάλλουν διάφορα πρόσθετα έξοδα πέραν των πάγιων τελών. Αυτό δεν φαίνεται να συμβιβάζεται με τον κανονισμό και οι αιτούσες αρχές δεν είναι βέβαιες εάν πρέπει να καταβάλλεται μόνο το πάγιο τέλος ή εάν επιτρέπεται να επιβληθούν πρόσθετα έξοδα. Ενδεχομένως είναι σκόπιμο να διευκρινιστεί το σημείο αυτό στον κανονισμό.

3.10. Ταχυδρομική επίδοση ή κοινοποίηση

Η επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων μέσω ταχυδρομείου, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 14 του κανονισμού, είναι ένας από τους διάφορους τρόπους επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων. Κάθε κράτος μέλος μπορεί να επιδίδει ή να κοινοποιεί πράξεις, απευθείας μέσω ταχυδρομείου, σε πρόσωπα που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος. Αυτή η ταχυδρομική επίδοση ή κοινοποίηση πραγματοποιείται με συστημένη επιστολή με απόδειξη παραλαβής ή ισοδύναμο έγγραφο. Η Επιτροπή έχει αντιληφθεί ότι ένα τουλάχιστον κράτος μέλος, ακολουθώντας τη γραμματική ερμηνεία της διατύπωσης του άρθρου, περιορίζει την εφαρμογή αυτής της μεθόδου επιδόσεων και κοινοποιήσεων μόνο στις περιπτώσεις στις οποίες η επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων γίνεται επιμελεία του κράτους, δηλαδή όταν τα δικαστήρια είναι εκ του νόμου επιφορτισμένα με το καθήκον της επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων²⁸. Αυτή η στενή ερμηνεία σημαίνει ότι, όταν οι διάδικοι είναι υπεύθυνοι για τη

²⁶ Για παράδειγμα, η ισπανική ανακοίνωση αναφέρει ότι «τα έξοδα είναι τα προβλεπόμενα από την εφαρμοστέα ισπανική νομοθεσία, η οποία επί του παρόντος δεν ορίζει συγκεκριμένο ποσό».

²⁷ Πρόσφατα ελήφθη καταγγελία που αφορά μια επίδοση στην Ιρλανδία.

²⁸ Στη Γαλλία, η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται και από την εγκύκλιο του Υπουργού Δικαιοσύνης αριθ. 11-08 D3 της 10ης Νοεμβρίου 2008 (βλ. επίσημο δελτίο του Υπουργείου Δικαιοσύνης - Bulletin officiel du Ministère de la Justice της 28ης Φεβρουαρίου 2009).

διενέργεια της επίδοσης ή κοινοποίησης, δεν μπορούν να προσφύγουν σε αυτόν τον τρόπο διασυνοριακής διαβίβασης πράξεων και δεν μπορούν να ζητήσουν από την αρχή ή το πρόσωπο που είναι αρμόδια, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους διαμονής τους, να επιδώσουν ή να κοινοποιήσουν την πράξη στον παραλήπτη στο εξωτερικό σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού. Κατά την εκτίμηση της Επιτροπής, η διατύπωση του άρθρου απαιτεί βελτίωση, ώστε να εξαλειφθεί αυτή η δυνατότητα διπλής ερμηνείας και να καταστεί προσιτή σε όλους εν γένει η χρήση των ταχυδρομικών υπηρεσιών σε διασυνοριακές υποθέσεις.

Η μελέτη αξιολόγησης κατέδειξε ότι λόγω του χαμηλού κόστους και της ταχύτητάς της αυτή η μέθοδος χρησιμοποιείται συχνά και προτιμάται ακόμη και από τη μέθοδο διαβίβασης μέσω των υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής²⁹. Ωστόσο, υπάρχουν όντως πρακτικές δυσκολίες που επηρεάζουν αρνητικά την αποτελεσματικότητα αυτού του τρόπου επίδοσης και κοινοποίησης.

Ένα πρόβλημα έγκειται στις αποκλίνοσες λύσεις που προβλέπουν οι εθνικοί κανόνες πολιτικής δικονομίας για τον προσδιορισμό του *κύκλου των προσώπων* στα οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί ταχυδρομική επίδοση ή κοινοποίηση. Σε ορισμένα κράτη μέλη, ορισμένες διατάξεις της πολιτικής δικονομίας απαιτούν παράδοση προσωπικά στον παραλήπτη (*in personam*). Σε άλλα κράτη μέλη, υπάρχει περιθώριο για τη λεγόμενη «μη αυτοπρόσωπη επίδοση», όπου η πράξη δεν παραδίδεται στον παραλήπτη αυτοπροσώπως, αλλά σε άλλο πρόσωπο που συνοικεί με αυτόν στην ίδια διεύθυνση ή το έγγραφο τοποθετείται στο γραμματοκιβώτιο ή κατατίθεται σε συγκεκριμένο τόπο για ορισμένο χρονικό διάστημα με σκοπό την παραλαβή του από τον παραλήπτη. Οι περιπτώσεις «μη αυτοπρόσωπης επίδοσης» έχουν ως αποτέλεσμα έγκυρη επίδοση ή κοινοποίηση σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση, αλλά ενδέχεται να μην συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που επιβάλλονται από την πολιτική δικονομία του αιτούντος κράτους μέλους. Δεδομένου ότι οι κανόνες περί ταχυδρομικών υπηρεσιών διαφέρουν σημαντικά στα κράτη μέλη, το πρόβλημα αυτό παρακωλύει σοβαρά την αποτελεσματική χρήση αυτής της μεθόδου επίδοσης ή κοινοποίησης.

Ένα άλλο πρόβλημα που συνδέεται με την ταχυδρομική επίδοση ή κοινοποίηση είναι το *νομικό πλαίσιο* στο οποίο υπόκεινται οι φορείς παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών, όταν πραγματοποιούν παράδοση συστημένου εγγράφου στον παραλήπτη. Οι δημόσιες ή ιδιωτικές ταχυδρομικές υπηρεσίες συνήθως χρησιμοποιούν τους δικούς τους «κανόνες» (π.χ. κανόνες της Παγκόσμιας Ταχυδρομικής Ένωσης ή κανόνες των επιχειρήσεων παροχής εξειδικευμένων ιδιωτικών ταχυδρομικών υπηρεσιών) για την παράδοση συστημένων επιστολών με απόδειξη παραλαβής. Επιπλέον, σε διάφορα κράτη μέλη οι ταχυδρομικοί φορείς πρέπει να τηρούν πρόσθετους νομοθετικούς κανόνες στις περιπτώσεις που το προς επίδοση ή κοινοποίηση έγγραφο αποτελεί δικαστική ή άλλη επίσημη πράξη. Για παράδειγμα, στην περίπτωση αυτή, οι φορείς παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών είναι υποχρεωμένοι να χρησιμοποιούν ειδικές βεβαιώσεις επίδοσης ή πρέπει να προβαίνουν σε πολλές διαδοχικές απόπειρες παράδοσης. Ενώ η εφαρμογή των κανόνων αυτών δεν δημιουργεί προβλήματα όταν τα προς επίδοση ή κοινοποίηση έγγραφα προέρχονται από τα εθνικά δικαστήρια ή αρχές με τις οποίες οι φορείς παροχής ταχυδρομικών υπηρεσιών είναι εξοικειωμένοι, οι κανόνες ενδέχεται να μην εφαρμοστούν όταν ο φορέας ταχυδρομικών υπηρεσιών δεν αναγνωρίζει τον δικαστικό χαρακτήρα ενός αλλοδαπού εγγράφου. Σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη και οι

²⁹ Το 48,6% των ερωτηθέντων της μελέτης παραδέχθηκε πολύ συχνή χρήση των ταχυδρομικών υπηρεσιών, εκ των οποίων το 19,4% εξέφρασε προτίμηση στην παραδοσιακή μέθοδο μέσω των υπηρεσιών διαβίβασης και παραλαβής. Βλ. παραπομπή στην υποσημείωση 7, σ. 181.

νομοθετικοί κανόνες ισχύουν μόνο για τα έγγραφα που παραδίδονται από τα εθνικά δικαστήρια ή αρχές και όχι για τα έγγραφα που παραδίδονται από αλλοδαπά δικαστήρια ή αρχές. Ως εκ τούτου, η επίδοση ή κοινοποίηση μπορεί τελικά να μην είναι έγκυρη είτε δυνάμει του δικαίου του κράτους μέλους προέλευσης είτε δυνάμει του δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση ή ακόμη, εάν ο ταχυδρομικός φορέας δεν αναγνώρισε τη δικαστική φύση του προς επίδοση ή κοινοποίηση εγγράφου, δυνάμει αμφοτέρων.

Πέραν τούτου, φαίνεται ότι υπάρχει γενικότερα ένα πρόβλημα στην πράξη όσον αφορά τα αποδεικτικά παραλαβής, τα οποία συμπληρώνονται εσφαλμένα ή ελλιπώς, διότι δεν είναι σε θέση να αποτελέσουν κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία για τα σχετικά πραγματικά περιστατικά της διενέργειας ή της απόπειρας διενέργειας της επίδοσης ή κοινοποίησης³⁰. Τα δικαστήρια στα αιτούντα κράτη μέλη συχνά δεν είναι σε θέση να προσδιορίσουν από την απόδειξη παραλαβής σε ποιον έγινε η παράδοση ή πότε.

Αυτές οι πρακτικές δυσκολίες καταδεικνύουν ότι, έστω και αν, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (πρβλ. υπόθεση C-473/04 *Plumex*), όλες οι μέθοδοι διαβίβασης που προβλέπονται στον κανονισμό θεωρούνται ισότιμες, αυτό ενδεχομένως δεν ισχύει στην πράξη. Για να υπάρξει ασφάλεια δικαίου όσον αφορά την ταχυδρομική επίδοση και κοινοποίηση και, συνεπώς, για να προωθηθεί αυτός ο τρόπος επίδοσης ή κοινοποίησης, ο οποίος είναι συνήθως λιγότερο δαπανηρός σε σύγκριση με άλλους τρόπους, πρέπει να καταστεί δυνατός ο επακριβής καθορισμός του προσώπου στο οποίο παραδόθηκε το έγγραφο και υπό ποιες συνθήκες πραγματοποιήθηκε η επίδοση ή κοινοποίηση. Μια δυνατή λύση στο θέμα αυτό μπορεί να αποτελέσει η καθιέρωση τυποποιημένου διεθνούς εντύπου απόδειξης παραλαβής που θα χρησιμοποιείται από τους ταχυδρομικούς φορείς. Επιπλέον, μπορεί να χρειάζεται να εξασφαλιστεί αυξημένος βαθμός σύγκλισης μεταξύ των κανόνων σχετικά με τη «μη αυτοπρόσωπη επίδοση» για τις περιπτώσεις διασυνοριακής ταχυδρομικής επίδοσης ή κοινοποίησης εντός των κρατών μελών.

3.11. Απευθείας επίδοση ή κοινοποίηση

Ο κανονισμός θεσπίζει τη δυνατότητα απευθείας επίδοσης ή κοινοποίησης πράξεων ως μεθόδου διαβίβασης (άρθρο 15). Εφόσον επιτρέπεται από τη νομοθεσία του κράτους μέλους όπου πραγματοποιείται η επίδοση ή κοινοποίηση, οι διάδικοι μπορούν να επιδώσουν ή να κοινοποιήσουν απευθείας τις πράξεις μέσω των εξουσιοδοτημένων προσώπων του εν λόγω κράτους μέλους.

Δεν υπάρχει γενική αποδοχή αυτού του μηχανισμού επίδοσης και κοινοποίησης πράξεων. Η κατάσταση έχει επί του παρόντος ως εξής. Η απευθείας επίδοση ή κοινοποίηση

- είναι δυνατή στο Βέλγιο, τη Δανία, την Ελλάδα, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Κύπρο, τη Μάλτα, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία (κατ' αρχήν), το Ηνωμένο Βασίλειο (Σκωτία και Γιβραλτάρ).
- δεν είναι δυνατή στις εξής χώρες: Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία, Ισπανία, Ιρλανδία, Λετονία, Λιθουανία, Ουγγαρία, Αυστρία, Πολωνία, Ρουμανία, Σλοβενία, Σλοβακία και Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία, Ουαλία και Βόρεια Ιρλανδία).

³⁰ Στη μελέτη αξιολόγησης, τα πλέον κοινά προβλήματα που αναφέρθηκαν από τους ερωτηθέντες είναι ότι η απόδειξη παραλαβής δεν είναι πλήρως συμπληρωμένη (41,1%) ή δεν έχει επιστραφεί (40,6%) ή η υπογραφή είναι δυσανάγνωστη (34%): βλ. παραπομπή στην υποσημείωση 7, σ. 182

- Στη Γερμανία, η αποδοχή της απευθείας επίδοσης ή κοινοποίησης εξαρτάται από τη φύση των προς επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων. Το Λουξεμβούργο επιτρέπει την απευθείας επίδοση ή κοινοποίηση, με βάση την αμοιβαιότητα.

Αυτή η μέθοδος διαβίβασης πράξεων είναι επιτυχής, ιδίως στα κράτη μέλη όπου οι δικαστικοί επιμελητές εκτελούν την επίδοση ή κοινοποίηση των εγγράφων, π.χ. στη Γαλλία, την Κύπρο, την Ελλάδα ή το Βέλγιο. Φαίνεται να υπάρχουν περισσότεροι δισταγμοί όσον αφορά τη χρήση αυτής της μεθόδου σε άλλα κράτη μέλη, λόγω της αβεβαιότητας σχετικά με το ποιοι είναι οι δικαστικοί λειτουργοί, οι υπάλληλοι ή τα άλλα αρμόδια πρόσωπα που αναφέρονται στο άρθρο 15 του κανονισμού και σχετικά με τους όρους υπό τους οποίους θα πραγματοποιηθεί η επίδοση ή κοινοποίηση στο κράτος μέλος παραλαβής. Τα στοιχεία επικοινωνίας των προσώπων που είναι εξουσιοδοτημένα να πραγματοποιούν απευθείας επίδοση ή κοινοποίηση δεν περιλαμβάνονται στον Δικαστικό Άτλαντα και δεν είναι βέβαιο σε ποιο βαθμό τα πρόσωπα αυτά είναι διαφορετικά από τις υπηρεσίες παραλαβής. Για να βελτιωθεί αυτή η μέθοδος επίδοσης και κοινοποίησης και για να καταστεί αποδεκτή σε όλα τα κράτη μέλη, θα πρέπει να εξετασθεί το ενδεχόμενο να αυξηθεί η διαφάνεια σχετικά με τα πρόσωπα που διενεργούν την εν λόγω απευθείας επίδοση ή κοινοποίηση και να καθοριστούν ελάχιστα πρότυπα (όπως στην περίπτωση των ταχυδρομικών υπηρεσιών).

3.12. Ερμηδικία εναγομένου

Η κατάργηση της κήρυξης της εκτελεστότητας με στόχο την επίτευξη μιας πραγματικά ελεύθερης κυκλοφορίας των δικαστικών αποφάσεων εντός της Ένωσης έχει εμβαθύνει την ευρωπαϊκή ενοποίηση στον τομέα της δικαιοσύνης. Επίσης, θα ήταν χρήσιμο να επιδιωχθεί κάποια εναρμόνιση των καταστάσεων στις οποίες τα δικαστήρια θα εκδώσουν απόφαση, ακόμα και εάν δεν έχει ληφθεί βεβαίωση επίδοσης ή κοινοποίησης ή παράδοσης (άρθρο 19 παράγραφος 2), και των προθεσμιών για την υποβολή αιτήσεων από τους εναγομένους για την απαλλαγή τους από τα αποτελέσματα της παρόδου της προθεσμίας για την άσκηση ενδίκου μέσου (άρθρο 19 παράγραφος 4). Το άρθρο 19 επί του παρόντος επιτρέπει στα κράτη μέλη να υποβάλλουν δηλώσεις σχετικά με το θέμα αυτό, πράγμα που δεν εξασφαλίζει την ενιαία εφαρμογή του κανονισμού ως προς το καίριο θέμα της προστασίας των δικαιωμάτων άμυνας.

Επιπλέον, για να αποφευχθεί τυχόν σύγχυση σχετικά με τη φύση των εγγράφων που αναφέρονται στο άρθρο 19, μπορεί να είναι σκόπιμο να ευθυγραμμιστεί η διατύπωση του τελευταίου με τις διατυπώσεις που χρησιμοποιούνται σε άλλες νομικές πράξεις στον τομέα της πολιτικής δικαιοσύνης. Ειδικότερα, το άρθρο 19 (Σ.τ.Μ.: στην αγγλική γλώσσα) αναφέρεται σε «writ of summons or an equivalent document», ενώ άλλες νομικές πράξεις (π.χ. το άρθρο 26 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 44/2001)³¹ αναφέρονται σε «document instituting the proceedings or an equivalent document».

4. ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ

4.1. Παράλληλη συμφωνία με τη Δανία

Κατά την περίοδο που καλύπτει η έκθεση, το Συμβούλιο εξέδωσε το 2009 απόφαση που προέβλεπε διαδικασία για την εφαρμογή του άρθρου 5 παράγραφος 2 της συμφωνίας μεταξύ

³¹ Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 44/2001 θα αντικατασταθεί από τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1215/2012 από την 10η Ιανουαρίου 2015.

της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Δανίας περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις³². Η διαδικασία αυτή ορίζει τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να γίνεται ο συντονισμός μεταξύ της Δανίας και της Ένωσης σε περίπτωση διαπραγματεύσεων για τη σύναψη διεθνών συμφωνιών που μπορεί να επηρεάσουν ή να μεταβάλουν το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού.

4.2. Σύμβαση της Χάγης του 1965 για την επίδοση δικαστικών και εξωδίκων πράξεων

Η σύμβαση της Χάγης του 1965 για την επίδοση δικαστικών και εξωδίκων πράξεων είναι πολυμερής συνθήκη, η οποία επιτρέπει την επίδοση ή την κοινοποίηση δικαστικών πράξεων από ένα υπογράφων κράτος σε άλλο χωρίς τη χρήση της προξενικής και διπλωματικής οδού. Όλα τα κράτη μέλη, εκτός από την Αυστρία και τη Μάλτα, είναι συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης αυτής. Η σύμβαση της Χάγης εμπίπτει στην αποκλειστική εξωτερική αρμοδιότητα της Ένωσης, μετά την έκδοση των κανονισμών του 2000 και του 2007.

Δεδομένου ότι θα ήταν προς το συμφέρον της Ένωσης να εφαρμόζουν όλα τα κράτη μέλη τη σύμβαση της Χάγης, είναι αναγκαίο να εξουσιοδοτηθούν η Αυστρία και η Μάλτα να προσχωρήσουν στη σύμβαση προς το συμφέρον της Ένωσης. Η Ένωση δεν μπορεί να προσχωρήσει η ίδια στη σύμβαση, δεδομένου ότι η σύμβαση προβλέπει μόνο προσχώρηση κρατών και όχι περιφερειακών οργανισμών οικονομικής ολοκλήρωσης, όπως η ΕΕ. Η προσχώρηση της Αυστρίας και της Μάλτας θα καταστήσει δυνατή την εφαρμογή ενιαίων κανόνων για τις επιδόσεις και κοινοποιήσεις σε διαφορές στις οποίες εμπλέκονται εναγόμενοι από τρίτες χώρες ενώπιον των δικαστηρίων των κρατών μελών. Η εν λόγω προσχώρηση θα υλοποιήσει την πολιτική δέσμευση της Ένωσης, η οποία ανελήφθη κατά την προσχώρηση της Ένωσης στη Διάσκεψη της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο το 2007, για προώθηση των πράξεων της Χάγης. Η Επιτροπή πρότεινε να εξουσιοδοτηθούν η Μάλτα και η Αυστρία να προσχωρήσουν στη σύμβαση, στις 6 Ιουνίου 2013³³.

4.3. Σχέσεις με τη Νορβηγία, την Ελβετία και την Ισλανδία (κράτη της Σύμβασης του Λουγκάνο)

Όσον αφορά τα κράτη που είναι συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης του Λουγκάνο του 2007, και συγκεκριμένα τη Νορβηγία, την Ελβετία και την Ισλανδία, η Επιτροπή έχει συστήσει, το 2012, στο Συμβούλιο να την εξουσιοδοτήσει να διεξαγάγει διαπραγματεύσεις για τη σύναψη συμφωνίας με τα κράτη αυτά, μεταξύ άλλων, για την επίδοση και κοινοποίηση πράξεων. Η συμφωνία θα ενισχύσει το υπάρχον επίπεδο δικαστικής συνεργασίας, επιταχύνοντας και απλουστεύοντας την επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ και των κρατών αυτών. Επιπλέον, θα στηρίξει την αποτελεσματική λειτουργία της σύμβασης του Λουγκάνο του 2007, στο πλαίσιο της οποίας η επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την προάσπιση των δικαιωμάτων του εναγομένου σε περίπτωση ερμημοδικίας και για την αναγνώριση και εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων.

³² Απόφαση του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009 (2009/943/EK), σχετικά με την τροποποίηση της απόφασης 2006/326/EK ώστε να προβλεφθεί διαδικασία για την εφαρμογή του άρθρου 5 παράγραφος 2 της συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και του Βασιλείου της Δανίας περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις

³³ COM(2013) 338 final.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Ο κανονισμός εφαρμόζεται σε γενικές γραμμές ικανοποιητικά από τις αρχές των κρατών μελών. Ωστόσο, η αυξανόμενη δικαστική ενοποίηση των κρατών μελών αποκάλυψε τα όρια του σημερινού κειμένου του κανονισμού. Λαμβανομένου υπόψη του ρόλου του κανονισμού στο όλο πλαίσιο της δικαστικής συνεργασίας σε θέματα πολιτικής δικαιοσύνης, ιδίως υπό το πρίσμα της κατάργησης του *exequatur*, μπορεί να εξεταστεί η βαθύτερη ενοποίηση στο εσωτερικό της Ένωσης, για παράδειγμα με τη θέσπιση ελάχιστων κανόνων για τις επιδόσεις και κοινοποιήσεις. Επιπλέον, έστω και αν έχουν μειωθεί σταδιακά οι καθυστερήσεις για τις διασυνοριακές επιδόσεις και κοινοποιήσεις, η αποτελεσματική διεξαγωγή των δικών στην Ευρώπη απαιτεί την επίτευξη περαιτέρω προόδου.

Η παρούσα έκθεση θα χρησιμεύσει στο να ενθαρρύνει μια ευρεία δημόσια συζήτηση σχετικά με τον ρόλο του κανονισμού για την επίδοση και κοινοποίηση στον τομέα της πολιτικής δικαιοσύνης της Ένωσης και σχετικά με τους τρόπους, ειδικότερα, με τους οποίους μπορεί να βελτιωθεί περαιτέρω η επίδοση ή κοινοποίηση πράξεων.

Παράρτημα 1

Μέσο χρονικό διάστημα διεκπεραίωσης των αιτήσεων από τις υπηρεσίες διαβίβασης και παραλαβής με σύγκριση της κατάστασης βάσει του κανονισμού 1348/2000 και του κανονισμού 1393/2007³⁴

Κράτος μέλος	Υπηρεσίες	Κανονισμός 1348/2000	Κανονισμός 1393/2007	Χρόνος διεκπεραίωσης αιτήσεων
ΑΥΣΤΡΙΑ	Παραλαβής	1-3 μήνες	1-2 μήνες	+
	Διαβίβασης	-1 μήνας	-1 μήνας	=
ΒΕΛΓΙΟ	Παραλαβής	1-3 μήνες	1-2 μήνες	+
	Διαβίβασης	---	---	
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	Παραλαβής	1-3 μήνες	1 μήνας	+
	Διαβίβασης	2-6 μήνες	1 μήνας	+
ΓΑΛΛΙΑ	Παραλαβής	1-2 μήνες	2-4 μήνες	-
	Διαβίβασης	---	1 μήνας	
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Παραλαβής	1-3 μήνες	1-2 μήνες	+
	Διαβίβασης	1-2 μήνες	1-2 μήνες	=
ΕΛΛΑΔΑ	Παραλαβής	2-6 μήνες	3-4 μήνες	+
	Διαβίβασης	-1 μήνας	-1 μήνας	=
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	Παραλαβής	2-3 μήνες	2-3 μήνες	=
	Διαβίβασης	-1 μήνας	-1 μήνας	=
ΙΤΑΛΙΑ	Παραλαβής	2-3 μήνες	3-6 μήνες	-
	Διαβίβασης	2-3 μήνες	2-3 μήνες	=
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	Παραλαβής	1-2 μήνες	1-2 μήνες	=
	Διαβίβασης	---	1-2 μήνες	
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	Παραλαβής	1-6 μήνες	2-3 μήνες	+
	Διαβίβασης	---	9 μήνες	-
ΙΣΠΑΝΙΑ	Παραλαβής	2-6 μήνες	3-5 μήνες	=
	Διαβίβασης	1-2 μήνες	1-4 μήνες	-
ΣΟΥΗΔΙΑ	Παραλαβής	1-2 μήνες	---	=
	Διαβίβασης	-1 μήνας	---	=

³⁴ Με βάση τις πληροφορίες που δόθηκαν από τις υπηρεσίες για τη μελέτη σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1393/2007 περί επιδόσεως και κοινοποιήσεως δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, τελική έκθεση Μάιος 2012.

Παράρτημα 2

	Γλώσσα που δηλώθηκε για την παραλαβή αιτήσεων																		
	EN	DE	FR	ES	IT	DU	BG	SK	CZ	FI	LT	LV	PL	PT	RO	SE	SL	DA	GR
AT	x	x																	
BE	x	x	x			x													
BG	x		x				x												
CY	x																		x
CZ	x	x						x	x										
DK	x		x															x	
ES	x		x	x										x					
FI	x									x						x			
FR	x	x	x	x	x														
DE	x	x																	
EL	x		x																x
HU	x	x	x																
IE ³⁵	x																		
IT	x		x		x														
LV	x											x							
LT	x		x								x								
LU		x	x																
MT	x																		
NL	x	x																	
PL	x	x											x						
PT	x			x										x					
RO	x		x												x				
SK	x								x										
SI	x																x		
SE	x															x			
UK	x		x																

³⁵ Η Ιρλανδία δέχεται επίσης την παραλαβή εγγράφων στα γαελικά.